

ЗАКЉУЧАК
ИЗВРШЕЊЕ ПРЕМА РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
ПО ЧЛАНУ 300. ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ
(ДИРЕКТНИ И ИНДИРЕКТНИ КОРИСНИЦИ БУЏЕТА)

Суд је везан извршном исправом, па предлог за извршење поднет против Републике Србије као извршног дужника није неуредан ако је у потпуности сагласан са изреком извршне исправе.

Када, због неуредности, НБС врати решење о извршењу, извршни суд ће по службеној дужности отклонити недостатке у вези правила из члана 300. ст. 2. и 3. ЗИО, а затим ће допуњено решење доставити НБС ради спровођења извршења.

Образложење
I

Закон о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" 106/2015 и 106/2016) у члану 300. је прописао:

"Осим идентификационих података (члан 30) у предлогу за извршење назначавају се бројеви динарског рачуна извршног повериоца и број рачуна извршног дужника који није изузет од принудног извршења.

Ако је у предлогу за извршење као извршни дужник назначена Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, извршни поверилац дужан је да поред рачуна извршења буџета, назначи директног корисника буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање које се намирује и јединствен број корисника јавних средстава који припада том директном кориснику буџетских средстава.

Ако је у предлогу за извршење као извршни дужник назначен индиректни корисник буџетских средстава, извршни поверилац дужан је да назначи рачун преко кога индиректни корисник буџетских средстава послује, његов матични број и његов порески идентификациони број¹".

---

¹ Ранији закони о извршењу су садржали сличне одредбе. Тако претходни Закон о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" 31/2011) у члану 184. је прописао:

"извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење поред података из члана 35. овог закона назначи број текућег рачуна, матични и порески идентификациони број извршног дужника, као и број свог текућег рачуна, врсту камате, висину камате и начин обрачуна за период за који се камата обрачунава. Ако је у предлогу за извршење као извршни дужник назначена Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, извршни поверилац је дужан да поред рачуна извршења буџета назначи и корисника буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање (очито да се ради о сличној одредби као у садашњем закону).

Ако на захтев извршног повериоца извршни дужник не достави податке из става 1. овог члана извршни поверилац може да преда предлог и без њих уз доказ о тражењу података, а суд односно извршитељ ће затражити од организације за принудну наплату да му те податке достави.

Организација за принудну наплату је дужна да без одлагања достави податке из става 1. овог члана суду извршном повериоцу или лицу које докаже да за то има одговарајући интерес" (ова одредба је у новом закону изостављена). Ова одредба је важила до 31. маја 2014. године када је изменама Закона из 2011. године прописан поступак који је потом преузет чланом 300. новог закона. По члану 545. новог закона ранији закон и даље се примењује на поступке започете пре ступања на снагу новог закона.

Члан 108. Закона о извршном поступку ("Службени гласник РС" 125/04) је чл. 190. и 198. прописао обавезу да се наведу бројеви рачуна извршног дужника и извршног повериоца с тим што су се ти бројеви

Ове одредбе нису у потпуности јасне (појам директних и индиректних корисника буџетских средстава дефинисан је Законом о буџетском систему - "Службени гласник РС" 54/2009... 95/2018), јер се у ставу 3. говори о индиректном кориснику као извршном дужнику. То није могуће јер је извршни дужник Република Србија као правно лице. Међутим, одредбом члана 306. Закона о извршењу и обезбеђењу се прописује:

"Ако решење о извршењу садржи непотпуне или нетачне податке, те по њему не може да се поступа, организација за принудну наплату одмах враћа решење суду и обавештава га о разлозима враћања".

Јасно је да извршење без свих наведених података неће бити спроведено. Ипак, Закон не оставља извршног повериоца беспомоћног већ прописује и како он може да дође до свих потребних података. Одредбом члана 31. Закона обавезани су државни органи имаоци јавних овлашћења и други да, не само суду и јавном извршитељу, већ и извршном повериоцу доставе потребне податке под прописаним условима.

Следом наведеног када се тражи извршење против Републике Србије налог за извршење Организацији за принудну наплату мора да садржи и ознаку директног или индиректног корисника буџетских средстава са поменутиим подацима.

II

Грађанско одељење Врховног касационог суда је на седници од 22.01.2019. године заузело став да се предлог за извршење против Републике Србије као извршног дужника у коме нису наведени подаци о директном односу индиректном кориснику буџетских средстава не одбацује као неуредан, већ се извршење мора спровести. Поступајући по овом ставу суд је предлог достављао Народној банци, односно њеној Организацији за принудну наплату, која га је враћала суду због неуредности. Међутим, овакво стање се може превазићи применом постојећег законског решења².

Циљ Закона о извршењу и обезбеђењу је да се потраживање намири (члан 1). По ставу Европског суда за људска права извршење је само наставак парничног или другог одговарајућег поступка са којим чини целину. Ово је посебно значајно, јер се по члану 39. Закона о извршењу и обезбеђењу сходно примењује и одредба Закона о парничном поступку у поступку извршења. Закон о парничном поступку ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14) у члану 193. је прописао правило везано за подношење тужбе против Републике Србије. Република Србија је по одредбама тог процесног закона легитимисана као странка у поступку без икаквих додатних ознака које се односе на буџетске кориснике. Осим тога и материјалним прописима је уређена одговорност државе за штету (Закон о војсци, Закон о судовима итд) и давање накнаде за имовину (Закон о рехабилитацији, закони о враћању имовине одузете по разним основима) итд.

могли затражити од организације код које се воде средства. Слично је прописивао члан 183. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ" 28/2000) итд.

² Има мишљења да је Народна банка Србије дужна да спроведе извршење иако је само означена Република Србија као извршни дужник и рачун извршења буџета, али код постојећег текста закона и овлашћења које Народна банка има а које је поменуто то није изводљиво односно Народна банка очито на тај начин неће да поступа. Пошто је у току израда новог Закона о извршењу и обезбеђењу ово би се веомао лако могло решити, ако би се у нови закон уградио текст који би одговарао садржини члана 184. Закона из 2011. године.

Дакле, по прописима по којима се доноси извршна исправа (и процесним и материјалним) као странка у поступку се означава Република Србија. Међутим, када се спроведи извршење по тој истој исправи, потребно је да се наведе корисник буџетских средстава и то упркос начелу формалног легалитета прописаног у члану 5. Закона о извршењу и обезбеђењу, по коме:

"При одлучивању о предлогу за извршење суд и јавни извршитељи везани су извршном и веродостојном исправом.

Суд није овлашћен да испитује законитост и правилност извршне исправе".

Дакле, строго поштовање овог начела не дозвољава мењање извршне исправе³. У таквој чињеничној и правној ситуацији правилно означавање Републике Србије као извршног дужника по правилима садржаним у члану 300. ЗИО обавеза је суда. У тренутку када одлучује о предлогу за извршење суд има извршну (веродостојну) исправу према Републици Србији као извршном дужнику. Из њене садржине се утврђује радом ког буџетског корисника је настало потраживање. Суд може да прибави рачуне свих буџетских корисника и друге податке о њима и у складу са истим доноси решење о извршењу и даје налог Народној банци. Осим тога, и када у извршној исправи означена и Република Србија и корисник буџета од доношења извршне исправе до покретања поступка извршења може доћи до промене назива корисника буџетских средстава, што, такође, захтева интервенцију суда. Зато извршни поверилац има само обавезу да поднесе предлог за извршење против Републике Србије, да наведе број свог рачуна. Он, свакако, може навести и податке о директном или индиректном кориснику буџетских средстава, али и без тога предлог није неуредан⁴. Стога суд (јавни извршитељ) доноси решење о извршењу које садржи све податке из члана 300. ЗИО у складу са тим доставља Народној банци налог за извршење. На тај начин се не вређа начело формалног легалитета јер је извршна (веродостојна) исправа уважена тако што је странка у поступку Република Србија као правно лице. Јер, предлог за извршење је поднет против Републике Србије као извршног дужника и није неуредан када је у извршној исправи као дужник означена само Република Србија без назнаке директног или индиректног корисника буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање. Зато се такав предлог за извршење не може одбацити. У том случају суд ће одлучујући о таквом предлогу за извршење у решењу о извршењу по службеној дужности као извршног дужника, поред Републике Србије, означити директног или индиректног корисника буџетских средстава због чијег рада је настало потраживање и тако омогућити извршење у складу са одредбама члана 300. ст. 1. и 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

(Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 21.2.2019. године)

³ Начело формалног легалитета већ трпи изузетке и то не само законом уређени изузетак код преласка и преноса потраживања и обавезе по члану 48. већ и у другим случајевима – код испражњења пословних просторија или исељења лица и ствари обавеза важи за сва лица па и она која нису наведена у извршној исправи. Код предаје детета обавеза се односи на сва лица код којих се дете нађе итд.

⁴ Решавање проблема о коме је реч на наведени начин никако не значи да се треба залагати за непоштовање постојећег закона. Напротив, веома је корисно да Република Србија буде тачно и потпуно означена још у поступку у коме се доноси извршна исправа (да буду наведени директни, односно индиректни корисници буџетских средстава), јер би се тиме сва спорна питања избегла